

**İstatistik umum müdürlüğü merkez teşkilâtı hakkında
1/585 numaralı kanun lâyihası ve Dahiliye ve
Bütçe encümenleri mazbataları**

T. C.
Başvekâlet
Muamelât müdürlüğü
Sayı: 6/867

30 - III - 1933

B. M. M. Yüksek Reisliğine

İstatistik umum müdürlüğü merkez teşkilâtı hakkında İstatistik umum müdürlüğünce hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 29 - III - 1933 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte Yüksek huzurlarına sunulmuştur efendim.

Başvekil
İsmet

İstatistik umum müdürlüğü merkez teşkilâtı kanun lâyihasının esbabı mucibesi

Meclisi âli 1930 tarihinde kabul eylediği 1554 numaralı kanunla istatistik teşkilâtının merkezileştirilmesi prensibini vazeylemiştir. Bu prensip, muhtelif devlet teşkilâtına ait istatistiklerin münhasıran bu işle meşgul merkezî bir dairede mütehasır kimseler tarafından yapılması gayesini istihdaf eder. Esasen mütemeddin memleketlerin ekseriyeti azimesi de son asırda istatistik teşkilâtlarını merkezileştirmişler ve hükümetimiz de istatistik umum müdürlüğünü aynı gaye ile tesis eylemiştir. Filhakika bu günkü devlet ve cemiyet hayatının pek muğlak bir manzara arzeden hâdiselerini vuzuhla görebilmek, bu hâdiseleri ilmî bir tetkik vasıtasile müşahede ve tesbit eylemeğe, bunun için de asrın bu sahadaki tekâmüllerini tatbika muktedir bir daire tesis etmeğe mütevakkıftır. Binaenaleyh devlet mekanizmasının bütün aksamında ihtisas ve fennin ehemmiyeti tebarüz ettiği bir zamanda tamamen teknik bir bilgiye muhtaç olan istatistiği de ilmî bir çerçeveye sokmak zarureti pek âşikâr bulunmaktadır.

Ancak 1554 numaralı kanun merkezileştirme işinin tatbikını tedrice tâbi tutarak muhtelif teşkilâta tatbik edilen istatistik usullerinin murakabe ve ıslahını istatistik umum müdürlüğüne tevdi eylemişti. Bu güne kadar yalnız Maliye istatistik şubesi umum müdürlüğü ilhak edilmiş ve murakabe; ıslah vazifesi de ehemmiyetle takip olunmuş ise de bu kontrol; işleri bilfiil idare etmenin temin edeceği müsbet neticeleri veremiyerek muhtelif teşkilâttaki istatistik mesaisi cüzî istisnalarla se-meresiz olmakta devam etmiştir.

Muhtlif dairelerde on seneyi müteceviz bir zamandanberi müteşekkil bulunan istatistik şubelerinin bir kısmında kendi faaliyet sahalarına ait en mühim ve en basit rakamlar bile bulunamaması bu dağınık teşkilâtın maksadı temin edemediğini göstermeğe kâfidir. Halbuki Maliye istatistik şubesi ilhak edildikten sonra mahdud bir kadroya rağmen maliye istatistiği vücade getirilmiştir.

Mevcut dağınık istatistik teşkilâtından, bir çok para ve emek sarfedilmesine rağmen faydalı neticeler alınmamasının sebepleri şu suretle hulâsa edilebilir:

1 - Dağınık teşkilâta her dairedeki istatistik işi o dairenin umumî faaliyeti arasında ancak beşinci veya onuncu derecede bir ehemmiyetle takip olunur. Halbuki merkezî teşkilâta istatistik işi birinci ve sonuncu iştir.

2 - Dağrık teşkilâta çalışan memurlar istatistik şubesinde devamlı terakki merhaleleri göremedikleri için istatistik mesaisini benimseyerek çalışamaz ve daima terfi için başka kırsımlara geçmeyi düşünürler. Halbuki merkezî teşkilâta memurlar aynı teşkilât içerisinde terakki ümidini taşıyacıkları için istatistik işini benimserler ve terakkilerinin ancak bu işteki bilgilerini tekemmül ettirmeğe mütevakkıf olduğuna kani bulunurlar.

3 - Zikredilen bu iki sebep neticesi olarak dağrık teşkilâta tatbik edilen çalışma usulleri mütemadiyen değişmek suretile çok defa netice alınmadığı gibi alınacak neticeler de istatistiğin esası olan mukayese vasfından mahrum bulunur.

4 - Dağrık teşkilâttaki mesai Devlet ve memleketin umumî ihtiyacından mülhem umumî bir esasa bağlı olamayacağı için bu suretle yapılan istatistikler arasında mutabakat ve faydalı istin- taçlar temin edecek mukayese kabiliyeti bulunamaz.

Bu sebepten maada merkezîyet sistemi tasarruf itibarile de dağrık sisteme tercih edilmek icap eder. Çünkü, asrı hazırda Devlet ve memleketin vaziyetini iyi kavrayabilmek için umumî hayatın hemen her safhası hakkında mufassal istatistikler yapmak zarureti hissedilmektedir. Bu suretle sahası genişleyen çok mütenevvi istatistikleri iptidai bir şekilde elle tanzim ve tasnif etmek imkânsız gibidir. Bu şekildeki mesai, istatistiklerin neşrini, tanzimlerinden maksat faydayı hiçe indirecek derecede tehir ettirir. Bunun içindir ki istatistiklerini ıslah eden bütün memleketler tasnif işlerini makinalaştırmışlardır. Nitekim İstatistik umum müdürlüğü de 1927 tahrirlerini makine ile tasnif ettiği gibi yine makine mesaisi sayesinde kadronun küçüklüğüne rağmen epice mufassal ve mühim istatistikler vücade getirebilmiştir.

Bu istatistik makinelerinin tam bir takımı yüz bin liralık bir masrafı icap ettirdiğine nazaran bunları dağrık teşkilâtın her biri için temin etmek müşkül ve hatta faydasızdır. Halbuki İstatistik umum müdürlüğünde mevcut makinelerin noksanlarının itmamı suretile bütün Devlet istatistiklerini aynı makinelerle yapmak kabil olacaktır.

Bu makinelerin iş randmanı şöyle ifade edilebilir.

Beş tasnif makinası otuz memurun bir ayda yapabileceği bir işi dört saatte yapar. Aynı zamanda bu makineler muzaaf ve müteakıl her nevi tasnifleri temine muktedirdir. Meselâ: halen el ile yapılan haricî ticaret istatistikleri ancak maddeler ve memleketler itibarile tasnif edilmektedir. Memur adedini bir misli arttırmadan bu tasnifi limanlar veya sair bir noktai nazara göre yapmak kabil olamıyor. Son zamanlarda liman itibarile ithalât ve ihracat istatistiği mevcut olmaması kontenjan işlerinde bu işlerle meşgul teşkilâtın mesaisini hayli işkâl eylemiştir. Halbuki; makinalarla bu tasnifi istenildiği kadar mufassal yapmak mümkün olacaktır.

İşte bu mülâhazata istinaden lâyhada isimleri geçen dairelerdeki istatistik şubelerinin umum müdürlükle tevhide âcil ve zarurî bir ihtiyaç telâkki edilmiştir .

Lâyhada merbut kadronun arzylediği teşkilât vaziyetine gelince: Devlet istatistik teşkilâtının yukarıdaki esbaba binaen merkezîyet sistemine kalbini zarurî kılan işbu lâyiha hazırlanıyor- ken başlıca ecnebi memleketlerin istatistik teşkilât sistemleri ve kadroları nazarı itibare alınmış ve onlardan mülhem olarak bünyemize uygun asgarî bir kadro esası tertip edilmiştir. Eski kadroya nazaran yapılan tadilat meyanında iki muavinlikten birisi hazfedilerek ayrıca müşavirlik ihdas olunmaktadır. Bu müşavirliğin sebebi ihdası, ikinci maddede izah edilen vazai fi ile hulâsa edilebilir. Filhakika istatistiklerin bizzat cem, tertip ve tetkiki ayrıca teknik bir iş olup bu vazife şubei aidelerine verilen direktifler dahilinde yapılır ve bunların sürat ve sıhhatle ikmalile ne- tayicinin tetkiki umum müdüre ve muavine aittir. Halbuki diğer cihetten yeni yapılacak istatis- tiklere ait esasların ilmi ve kabili tatbik bir şekilde ihzarı ve yapılmakta olanların en son tekâ- mülleri takiben ıslahı ve bu meyanda memleket kanun, idare ve nizamlarının tetkiki, aynı zaman- da ve millî istatistiklerle ecnebi istatistiklerin mukayese ve tahlilleri, bir çok ecnebi neşriyatın ve âsârın tetkikına mütevakkıf tamamen ilmi bir tevaggülü icap ettiren bir sebebi teşkil eder. Ecnebi memleketler istatistik umum müdürlüklerinde lüzumu tecrübelerle teyyüt eden ve müte- addit olan bu müşavirliklerin hidematına tekabül etmek üzere asgarî olarak bir müşavirlik ihdası zarurî görülmüştür. Şubeler teşkilâtında her şubenin vaziafinin ehemmiyetine göre şube müdür-

lükleri üç dereceye ayrılmıştır. Bunların âzamisi olan altıncı derece esasen gerek hususî teşkilât yapan devairde ve gerek bareme tâbi olan dairelerde de mevcuttur.

Lâyiha'nın ahkâmı umumiyesine gelince:

Muhtelif maddelerde tayinler, şubelerin faaliyetlerine ve tevhit işinin tanzimine ait hükümler konulmuş, yedinci maddede uzun müddet münhal olmaması sebebiyle terfi ettirilmelerine imkân bulunmayan ihtisas sahibi memurların 1452 numaralı kanunun onuncu maddesine tevfikan terfihi imkânı derpiş edilmiştir.

Âli istatistik komisyonu teşkili hakkındaki hükme gelince:

Bundan maksat evvelâ; devletin her zaman ihtiyacı olacak olan ve mütevaliyen yapılması zarurî bulunan istatistiklerin mahiyet ve envamı tesbit ve tayin etmek ve saniyen her sene yeniden her dairenin kendi mesaisi için ihtiyaç görülecek istatistikleri bir programa raptettirmektir. Böyle bir program her sene başında tanzim edilmeyecek olursa umum müdürlüğün mesaisi muhtelif teşkilâtın ihtiyaçlarına tevfik edilmemiş olur. Ve bittabi umum müdürlük te bu ihtiyaçları resen takdir etmek kudretine malik değildir. Bu suretle hazırlanacak istatistiklerin Büyük Millet Meclisinin tetkik edeceği idare ve kanun mevzularını da tenvir edebilmesi lüzumuna binaen komisyonda meclis encümen reislerinin bulunmaları da derpiş olunmuştur. Maahaza bu suretle tesbit edilecek programlar dairelerin âtiyen lüzum görecekları istatistiklerin de umum müdürlükçe yapılmasına mâni değildir. Lâ-yihada bir madde ile her sene istatistik tahsil etmek üzere âli tahsil görmüş iki kişinin Avrupaya izama dair bir hüküm vardır. Gerçi halen umum müdürlükte bu tarzda tahsil görmüş şefler varsa da istatistik işinin istikbalini sıyanet ve muhtelif şubelerin başında hususî istatistik tahsili görmüş kimseler bulundurulması zarurî görülmektedir. İstatistik fenninin Devlet idaresinde arzettiği ehemmiyet neticesi olarak harbi umumiden sonra Avrupanın mühim merkezlerinde darülfünunlara mülhak ayrıca istatistik mektepleri ihdas edilmiş bulunmakta ve istatistik idarei merkezileri şeflerini bu mekteplerden temin eylemektedirler.

Bu da Devlet istatistik işinin arzettiği hususî ve yüksek ehemmiyeti ve Devlet istatistik mesaisinin mütehasıs eller tarafından bir tek merkezde yapılması zaruretinin gösterir.

Lâyiha'nın bütçeye tesirine gelince:

Merbut kadro dağıtık teşkilâttaki memurlarla ücretlilerin umum müdürlük kadrosu ile tevhidini ve muhtelif şubeler teşkilâtını itmam için sadece yedi memurun ilâvesi suretile vücade getirilmiştir. Bu ilâvelerin esasen bütçeden çıkan para üzerine ilâvesini icap ettirdiği miktar (19 966) liradır.

Dairede ücretle müstahdem bulunan grafik mütehasısı ile makine mütehasısı ve diğer iki memur yeni kadroda ücretlerinin muadili memuriyetlerde gösterilmiştir ve bu hususta 1452 numaralı kanunun on altıncı maddesi esas ittihaz edilmiştir. Aynı zamanda keyfiyet Maliye vekâletine arz edilmiş bulunmaktadır. Bu ücretlilerin maaşa nakli, kendilerini Devlet hizmetine raptederek ihtisaslarından devamlı surette istifadeyi temin etmektir. Filhakika istatistik makinele-ri mütehasısı ile grafik mütehasısının infikâkleri halinde yerleri doldurulamayacağı anlaşılan kimselerdir. Dağıtık teşkilâta neşriyat işleriyle müşterek bulunan istatistik şubelerinin yalnız istatistikte çalışan memurları alınmış ve şubelerinin müdürleri ile neşriyat memurları yine dairelerinde bırakılmıştır.

Lâyihaya merbut kadronun hali hazır ve müstakbel bütün istatistik ihtiyaçlarını tamamen temin edeceği iddia olunamaz. Lâyiha, memlekette yapılması imkân olan en mübrem, en lüzumlu istatistikleri daha iyi ve seri yapabilmek gayesile ve asgarî ihtiyaçlara tevfikan vücade getirilmiştir. Merkez teşkilâtının takviye ve taazzuvunu ve haizi ihtisas memurlar yetiştirilmesini müteakip, nüfusuna nazaran arazisi vasi ve binnetice idare teşkilâtı kesif olmayan Devletlerde olduğu veçhile memleketin başlıca mntakalarında merkezin talep edeceği malûmatı membar aslilerinden bizzat toplamak ve mahallî istatistikleri de yapmak üzere mntaka istatistik büroları teşkilâtı vücade getirilmesi dahi düşünülmektedir.

Bu teşkilâtın doğuracağı mesai hacmine göre merkez teşkilât kadrosunun da bilâhare takviye veya tadili icap eyleyecektir.

Ecnebi memleketlerde istatistik teşkilâtının ehemmiyet ve kudreti derecesini gösteren aşağıdaki rakamları da hatırlatan arzylemeği faydalı görüyoruz:

Memleketler	Mesahai sathiyе K. 2	Nüfus (milyon)	İstatistik memuru
Bulgaristan	103 000	6	230
Lehistan	388 000	32	408
Yunanistan	130 000	6	168
Hollanda	34 000	8	239

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Karar No. 22

Esas No. 1/585

25 - IV - 1933

Yüksek Reisliğe

İstatistik umum müdürlüğü merkez teşkilâtı hakkında istatistik umum müdürlüğünce hazırlanan ve İcra Vekilleri heyetinin 29 - III - 933 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılann kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte Başvekâletin 30 - III - 933 tarih ve 6/867 sayılı tezkeresine bağlı olarak encümenimize havale buyurulmuş olmakla Başvekâlet müsteşarı ve İstatistik umum müdür vekili Beylerin hazır buldukları toplantışımızda okundu ve tetkik olundu.

Devletlerin her sahada kendi vaziyetlerini açıkça görmeğe olan ihtiyaçları izahtan vareste ve bu ihtiyacı tatmine en mühim vasıta olan istatistiklerin ilmî ve asrî usullerle vücude getirilmesi lüzumu derkârdır.

Bu maksatla istatistik umum müdürlüğü merkez teşkilâtına dair olan bu lâyiha ile istatistik işlerinin tamamen merkezleştirilmesi gayesi takip olunmuştur.

On senedenberi yapılan tecrübe neticesinde müteferrik çalışmaların beklenen faydayı vermediği anlaşılmış olduğundan çok büyük ihtisasa muhtaç olan istatistik işinin, mütehassıs ve asrî vesaitle mücehhez bir dairede merkezlendirilmesi muvafık görülmüştür. İkinci madde küçük bir tadille kabul olunmuş, dokuzuncu madde takip olunan gayeye ve diğer memleketlerde müteamel şekillere uygun bir hale konulmuştur.

Gerek lâyihanın heyeti umumiyesi ve gerek maddelerinin diğerleri hakkında Hükümetçe dermeyan olunan esbabı mucibe encümenimizce de varit ve kabule şayan görüldüğünden keyfiyetin Ulu Heyete arzına karar verildi.

Yüksek Reisliğe arz olunur.

Dahiliye E. Rs. Na.	Reis vekili	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza
M. Faik		Şükrü	Halit	Esat	Ahmet İhsan	Zühtü
Aza	Aza	Aza	Aza			
İsmail	Baha Tali	H. Raşit	Rifat			

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 141
Esas No. 1/585

16 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

İstatistik umum müdürlüğü merkez teşkilâtı hakkında olup Başvekâletin 30-III-1933 tarih ve 6/867 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilen kanun lâiyhası Dahiliye encümeni mazbata-sile birlikte encümenimize tevdi edilmiş olmakla Başvekâlet müsteşarı ile İstatistik umum müdür vekili Beyler hazır oldukları halde tetkik ve mütalea edildi.

Kanun lâiyhası encümenimizce de esas itibarile kabul edilmiş ve maddelerde yapılan tadilat aşağıda arz edilmiştir.

Dokuzuncu maddede mevzubahs Âli istatistik komisyonu, ilmî bir heyet olmak itibarile bu komis-yona Hükümetçe teklif edildiği veçhile Büyük Millet Meclisi İktisat, Ziraat, Bütçe, Maarif, Adliye, Sıhhiye ve Millî Müdafaa encümenlerinden dahi birer azanın iltihak etmesinde ve komisyonun tarzı mesaisinin İcra Vekilleri heyetince tekarrür ettirilecek esaslar dairesinde cereyanında fayda mülâ-haza edilmiş ve Dahiliye encümenince tadil olunan bu madde bu esasa göre tadil olunmuştur.

Teklif lâiyhasının yedinci maddesi bir kısım memurlara 1452 numaralı kanunun onuncu maddesi mucibince verilecek zamlara aittir. 1452 numaralı kanunun onuncu maddesinde mafevki olmıyan veya ilmî, fennî ve meslekî bir ihtisasa ihtiyaç gösteren veya uzun müddet şahsı tebeddül etmemesi Devletçe menfaati müstelzim olan memuriyetlerde bulunanlara her terfi müddeti geçtikçe zam yapıl-ması ve bu zam miktarlarile bu kabil memuriyetlerin Hükümetçe teklif edilecek bir kanun lâiyhasile tayin edilmesi gösterilmiş olmakla alelûmum Devlet kadrosunda bulunan bu kabil memuriyetler hakkında umumî bir kanun lâiyhası tanzimine intizaren mezkûr madde lâiyhadan çıkarılmıştır.

Devlet memuriyetine gerek bidayeten girenler ve gerek bilâhare terfii lâzımgelenler hakkında yapılacak muamelelerin 1452 numaralı kanunun hükümleri dairesinde icrası zarurî görüldüğün-den bu sebeple ikinci muvakkat maddenin son fıkrasından (memur) kelimesi çıkarılmış ve bu fıkranın ücretlilere ait kısmı müstakil bir maddde halinde lâiyhaya ilâve edilmiştir.

Kadroların sureti tatbiki kanunları hükümlerine tâbi olduğu ve şubelerin vazifeleri de bu lâ-yiha ile tayin edildiği cihetle muvakkat üçüncü maddenin lâiyhadan çıkarılması kararlaştırıl-mıştır

Gerek umum müdürlüğün mevcut memurları ve gerek bu kerre devairden nakledilen memur-lar hariç olmak üzere yeni teşkilât dolayisile kadroya ilâve olunan memurların adedi on dört olup adet, derece ve maaşları aşağıda gösterilmiştir:

Adet	Derece	Maaş
1	2	125
1	4	90
2	6	70
2	7	55
4	8	40
1	11	30
1	14	20
2	15	17,5

Lâiyhanın bazı maddeleri hükümleri bir maddede birleştirilmekle beraber bazı maddelerin de tertip itibarile yerleri değiştirilmiştir. Bu suretle yeniden hazırlanan kanun lâiyhası müstacelen

müzakere buyurulmak üzere Umumî Heyetin yüksek tasvibine arz olunur.

Reis	Reis vekili					
Gümüşane	Konya	Aksaray	Edirne	Elâziz	Giresun	
H. Fehmi	K. Hüsnü	A. Süreyya	Faik	H. Tahsin	Kâzım	
İstanbul	Isparta	Kayseri	Manisa	Niğde	Sivas	Yozgat
Sadettin	Mükerrem	A. Hilmi	M. Turgut	Faik	M. Remzi	S. Sarı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İstatistik umum müdürlüğü merkez teşkilâtı kanun lâyihası

MADDE 1 — İstatistik umum müdürlüğü; umum müdürlük, müşavirlik, bir muavinlik ve on şubeden mürekkeptir.

MADDE 2 — Umumî müdür; daire işlerini idare ve 1554 numaralı kanun hükümlerinin takip ve murakabesi ile mükelleftir.

Müşavir; yapılacak istatistiklerin ilmî ve teknik esaslarını hazırlamak ve mevcut millî ve ecnebi istatistiklerin tahlil ve mukayesesi ile ecnebi memleketlerdeki istatistik tekâmülâtını takip ve tatbiki imkânlarını hazırlamakla mükelleftir.

Muavin; muamelâtı umumiyede umum müdüre yardım ve onun tayin edeceği şubelerin faaliyetlerinin tanzim ve idaresinden mesuldür.

MADDE 3 — Umum müdür; müşavir ve muavin Beşvekilin inhası ve Reisi cumhurun tasdiki ile ve şube müdürleri umum müdürün inhası ve Başvekilin tasvibi ile sair memur ve ücretliler umum müdür tarafından tayin olunurlar.

MADDE 4 — Umum müdürlük teşkilâtı, vazaif itibarile aşağıda gösterilen müdürlüklere ayrılmıştır :

I - Maliye istatistikleri şubesi (birinci sınıf müdürlük),

Devlet maliyesile vilâyet hususî idarelerine, belediyelere, memurlara, Tapu ve kadastroya ve müessesatı maliyeye ait istatistikler bu şube tarafından tanzim ve tertip edilir.

II - Haricî ticaret istatistikleri şubesi
(Birinci sınıf müdürlük)

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

İstatistik umum müdürlüğü merkez teşkilâtı kanun lâyihası

MADDE 1 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Umumî müdür, daire işlerini idare ve 1554 numaralı kanun hükümlerini takip ve murakabe, müşavir, yapılacak istatistiklerin ilmî ve teknik esaslarını hazırlamak ve mevcut millî ve ecnebi istatistikleri tahlil ve mukayesesi ile istatistik tekâmülâtını takip etmek ve tatbik imkânlarını hazırlamakla mükelleftir.

Muavin, muamelâtı umumiyede umum müdüre yardım ve onun tayin edeceği şubelerin faaliyetlerinin tanzim ve idaresinden mesuldür.

MADDE 3 — Aynen kabul edilmiştir

MADDE 4 — Aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

*İstatistik umum müdürlüğü teşkilâtı hakkında
kanun lâyihası*

MADDE 1 — Aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 2 — Dahiliye encümeninin tadili
veçhile kabul edilmiştir.**

**MADDE 3 — Hükûmetin 4 üncü maddesi 3
üncü madde olarak kabul edilmiştir.**

**MADDE 4 — Hükûmetin 3 üncü maddesi 4
üncü madde olarak kabul edilmiştir.**

Haricî ticaret istatistikleri bu şube tarafından yapılır,

III - Tasnif şubesi

(Birinci sınıf müdürlük)

Makinelerin işletme ve muhafazası ve dairenin bilûmum makine tasnif işleri bu şube tarafından yapılır,

IV - Nüfus istatistikleri şubesi

(İkinci sınıf müdürlük),

Nüfus hareketleri istatistikleri bu şube tarafından yapılır. Umumî nüfus tahrirlerinden evvel bu tahrirlere ait hazırlıkların icrası dahi bu şubeye aittir,

V - Maarif istatistikleri şubesi

(İkinci sınıf müdürlük),

Memleketin umumî maarif hareketleri istatistikleri bu şube tarafından yapılır.

VI - Adliye istatistikleri şubesi

(İkinci sınıf müdürlük),

Mahkemeler teşkilât ve faaliyetine, hâkimlere, iflâslara, cürüm, maznun, mahkûmlara ve hapisanelere ait istatistiklerle kanunların tatbikat neticelerine ait anketler bu şube tarafından yapılır.

VII - Sanayi ve ticaret istatistikleri şubesi

(Üçüncü sınıf müdürlük),

Bilûmum sanayi ve dahili ticaret istatistiklerinin tanzimi bu şubeye aittir. Ayrıca fiat istatistikleri de bu şube tarafından tanzim olunur. Bu şube umumî sanayi tahrirlerinden evvel bu tahrirlere ait hazırlıkların icrası ile de mükelleftir.

VIII - Ziraat istatistikleri şubesi

(Üçüncü sınıf müdürlük),

Bilûmum ziraat istatistikleri bu şube tarafından tertip olunur.

Umumî ziraat tahrirlerinden evvel bu tahrirlere ait hazırlıklar da bu şube tarafından yapılır.

IX - Neşriyat ve istihbarat şubesi

(Üçüncü sınıf müdürlük),

İstatistik yıllığının hazırlanması ve umumî neşriyatın icrası ve daireden talep edilecek malûmatın ihzârı bu şubeye aittir.

Kütüphanenin idare ve tanzimi, harita ve grafik işleri de bu şube tarafından tedvir olunur.

X - Muamelât şubesi

(Üçüncü sınıf müdürlük),

Dairenin yazı, zat, bütçe ve masraf, levazım

ve aydınlatma işleriyle neşriyatın tevzi ve sevki ve sair müteferrik işler bu şube tarafından görülür.

MADDE 5 — Bu kanuna merbut (B) işaretli cetvelde yazılı memuriyet dereceleri azami olup icap ettiği takdirde yüksek dereceler yerine maaşı daha az dereceden memur istihdamı caizdir.

On bir ve daha yukarı derecelere yeniden alınacak memurların yüksek mektep mezunu olması şarttır.

MADDE 6 — Bu kanunda sayılı vazifeler umum müdürlük şube ve memurlarının asli vazifelerinden olup umum müdür veya âmir tarafından ilâveten verilecek vazifelerin ifası mecburi olduğu gibi umum müdürlük, icabına göre bir şubeye mensup memurları diğer şubelerde de çalıştırabilir.

MADDE 7 — Umum müdürlük memurlarından 1452 numaralı kanunun onuncu maddesine tevfikân fennî ve meslekî bir ihtisasa ihtiyaç gösteren veya uzun müddet şahıslarının tebedül etmemesi Devletçe menfaati müstelzem olan merbut (C) cetvelinde memuriyet unvanları gösterilenler aynı maddenin hükmüne tevfikân zâm alırlar.

MADDE 8 — Bu kanuna merbut (A) cetvelinde yazılı vekâlet ve umum müdürlüklerde yapılan istatistikler, badema İstatistik umum müdürlüğüne tanzim ve neşredilecektir.

MADDE 9 — Devlet ve memleketin ihtiyaçları için devamlı olarak yapılması lâzımgelen umumî istatistiklerle her sene yeniden yapılması icap edecek istatistiklerin mahiyet, nevi ve şümullerini tayin etmek üzere aşağıda gösterilen şekilde bir (Âli istatistik komisyonu) teşkil olunmuştur.

Bu komisyona Büyük Millet Meclisinden, İktisat, Ziraat, Bütçe, Maarif, Adliye, Sıhhiye ve Millî Müdafaa encümenleri reisleriyle vekâlet müsteşarları, Âli iktisat meclisi umumî kâtibi, İstatistik umum müdür, müşavir ve muavini dahildirler.

Komisyon her sene umum müdürlüğün tayin edeceği tarihlerde içtima ederek kararlarını en geç bir ay zarfında ittihaz eyler.

MADDE 5 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9 — Devlet ve memleketin ihtiyaçları için devamlı olarak yapılması lâzımgelen umumî istatistiklerle her sene yeniden yapılması icap edecek istatistiklerin mahiyet, nevi ve şümullerini tayin etmek üzere aşağıda gösterilen şekilde bir (Âli istatistik komisyonu) teşkil olunmuştur.

Bu komisyona vekâlet müsteşarları, Âli iktisat meclisi umumî kâtibi, İstatistik umum müdür, müşavir ve muavin, Darülfünun ve yüksek meslekler profesörlerinden ve millî bankalar ve yüksek sanayi ve ticaret müesseseleri mensupları ile Millî iktisat ve tasarruf cemiyeti idare heyeti azası arasından Başvekâletçe seçilecek zatlar dahildir.

MADDE 5 — Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair olan 1452 numaralı kanunun ikinci maddesine merbut (2) numaralı cetvelde gösterilen İstatistik umum müdürlüğü memurlarile bazı dairelerin istatistik şubelerinde bulunan ve derece, adet ve maaşları merbut (A) cetvelinde gösterilen memurların dahi nakilleri suretile vücade getirilen teşkilât kadrosu (B) cetvelinde gösterilmiştir.

MADDE 6 — (B) cetvelinde gösterilen memuriyet dereceleri azamî olup icap ettiği takdirde yüksek dereceler yerine maaş daha az dereceden memur istihdamı caizdir.

On bir ve daha yukarı derecelere yeniden alınacak memurların yüksek mektep mezunu olması şarttır.

MADDE 7 — Hükûmetin 6 ncı maddesi 7 inci madde olarak kabul edilmiştir.

MADDE 8 — Adliye, Maliye, Maarif, İktisat, Gümrük ve inhisarlar ve Ziraat vekâletleri ile Tapu ve kadastro umum müdürlüğünce yapılan istatistikler badema İstatistik umum müdürlüğünce tanzim ve neşredilecektir .

MADDE 9 — Devlet ve memleketin ihtiyaçları için devamlı olarak yapılması lâzımgelen umumî istatistiklerle her sene yeniden yapılması icap edecek istatistiklerin mahiyet, nevi ve şümmüllerini tayin etmek üzere bir (Âli istatistik komisyonu) teşkil olunmuştur. Bu komisyon Büyük Millet Meclisi İktisat, Ziraat, Bütçe, Maarif, Adliye, Sıhhat ve İctimai muavenet ve Millî Müdafaa encümenlerince kendi azaları arasından seçilecek birer zat ile vekâlet müsteşarları âli iktisat meclisi umumî kâtibi, istatistik umum müdür, müşavir ve muavini, darülfünun ve yüksek meslekler profesörlerinden ve millî bankalar ve büyük sanayi ve ticaret müesseseleri mensuplarıyla millî iktisat ve tasarruf cemiyeti idare heyeti azası arasından Başvekâletçe seçilecek zatlardan mürekkeptir.

Komisionun sureti faaliyeti hakkında umum müdürlükçe bir talimatname ihzar ve İcra Vekilleri heyetinin tasvibine arzedilecektir.

MADDE 10 — Bu kanun 1 haziran 933 tarihinden muteberdir.

MADDE 11 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Muvakkat hükümler

MADDE 1 — Vekâlet ve umum müdürlükler merbut (A) işaretli cetvelde gösterilen istatistik kısımlarında müstahdem memurları tahsisatlarla birlikte İstatistik umum müdürlüğü bütçe ve kadrosuna nakledilmişlerdir.

MADDE 2 — Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair olan 1452 numaralı kanuna merbut 2 numaralı cetvelin İstatistik umum müdürlüğü memurlarına ait kısmı yerine bu kanuna merbut (B) işaretli teşkilât kadrosu konulmuştur.

1932 bütçesinde umum müdürlükte müstahdem bulunan memur ve ücretliler bu kadroda tayin edilecekleri derecenin maaşını alırlar.

MADDE 3 — Kadronun sureti tatbiki ile şubelerin vazائفini gösterir bir talimatname umum müdürlükçe ihzar ve İcra Vekilleri Heyetinin tasvibine arzedilecektir.

MADDE 4 — İstatistik tahsil etmek ve avdetlerinde umum müdürlük kadrosunda istihdam olunmak üzere beş sene müddetle her sene umum müdürlükçe intihap edilecek âli mektep mezunu iki kişiyi Maarif vekâleti, müdürlüğün tayin edeceği müddetle, Avrupa'ya gönderecektir.

Bu suretle tahsilden avdet edecek olanlara münhal olmaması sebebiyle umum müdürlükte vazife verilmediği takdirde bunların hizmet vecibeleri bir seneden evvel sakıt olamaz.

29 - III - 1933

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İsmet	Yusuf Kemal	Zekâî
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
	Dr. T. Rüştü	M. Abdülhalik
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Dr. Reşit Galip	Hilmi	M. Celâl
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. Refik	Ali Rana	Muhlis

MADDE 10 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11 — Aynen kabul edilmiştir.

Muvakkat hükümler

MADDE 1 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Aynen kabul edilmiştir.

Komisyonun tarzı mesaisi İcra Vekilleri Heyetince kabul edilecek esaslar dairesinde cereyan eder.

MADDE 10 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11 — Aynen kabul edilmiştir.

BİRİNCİ MUVAKKAT MADDE — İstatistik umum müdürlüğü 1932 kadrosuna dahil ücretli memurlardan merbut (C) cetvelinde gösterilenlerin ücretlerine tekabül eden maaşlarla teşkilât kadrosuna nakilleri caizdir.

İKİNCİ MUVAKKAT MADDE — İstatistik tahsil etmek ve avdetlerinde istatistik umum müdürlüğünde istihdam olunmak üzere beş sene müddetle her sene umum müdürlükçe intihap edilecek âli mektep mezunu iki kişiyi Maarif vekâleti, müdürlüğün tayin edeceği müddetle, eenebi memleketlere gönderecektir.

Bu suretle tahsilden avdet edecek olanlara kadroda münhal olmaması sebeble vazife verilemediği takdirde bunların hizmet vecibeleri bir seneden evvel sakıt olamaz.

[Hükûmetin teklifine merbut cetveller]

A - CETVELİ

Teşkilât Kanununun (1) inci maddesi mütebakiyesinde umumî müdürlüğün yeni kadrosuna nakledilen memuriyetler

Derece	Memuriyetin nevi	Adet	Maas Lira
<i>İktisat vekâleti</i>			
İstatistik ve neşriyat müdürlüğü			
15	Kâtip	1	17,5
<i>Ziraat vekâleti</i>			
İstatistik ve neşriyat müdürlüğü			
12	Tetkik memuru	1	25
<i>Adliye vekâleti</i>			
İstatistik ve neşriyat müdürlüğü			
14	Tetkik memuru	2	20
17	Kâtip	1	14
		3	
<i>Gümrük ve inhisarlar vekâleti</i>			
Gümrük umumî müdürlüğü istatistik ve tetkik müdürlüğü İstatistik kalemi			
10	Mümeyyiz (birinci sınıf)	1	25
11	» (ikinci »)	1	30
12	İstatistik memuru (birinci sınıf)	3	25
14	» » (ikinci »)	5	20
15	Kâtip (ikinci sınıf)	10	17,5
		20	
<i>Maarif vekâleti</i>			
İstatistik müdürlüğü			
7	Müdür	1	55
11	Mümeyyiz	1	30
14	Tetkik memuru	1	20
14	Dosya memuru	1	20
14	Harita ve grafik memuru	1	20
17	Kâtip	2	14
		7	

Derece	Memuriyetin nevi	Maas	
		Adet	Lira
<i>Tapu ve kadastro U. müdürlüğü</i>			
İstatistik kalemı			
10	Memur	1	35
15	Kâtip	1	17,5
		2	

İstatistik umum müdürlüğü memurları

6	Muavin	2	70
7	Maliye istatistik şubesi müdürü	1	55
10	Mümeyyiz	2	35
11	İstatistik memuru	4	30
12	»	5	25
		14	

Ücretliler kısmı

İstatistik U. M. ücretlileri

6	Makina mütehasısı	1	200
7	Grafik »	1	125
10	Makina mütehasısı muavini	1	100
15	Memur	1	60
		4	

B - CETVELİ

İstatistik umum müdürlüğü teşkiltâ kadrosu

Umum müdürlük

2	Umum müdür	1	125
4	Müşavir	1	90
6	Muavin	1	70
		3	

(1) Maliye istatistikleri şubesi

(Birinci sınıf müdürlük)

6	Müdür	1	70
10	Mümeyyiz (birinci sınıf)	1	35
11	Tetkik memuru (birinci sınıf)	1	30
12	Memur	1	25
14	»	1	20
15	»	1	17,5
		6	

Derece	Memuriyetin nevi	Maaş	
		Adet	Lira
<i>(2) Haricî ticaret istatistikleri şubesi</i>			
(Birinci sınıf müdürlük)			
6	Müdür	1	70
11	Mümeyyiz (ikinci sınıf)	1	30
12	Memur	1	25
15	»	1	17,5
		4	
<i>(3) Tasnif şubesi</i>			
(Birinci sınıf müdürlük)			
6	Müdür ve makina mütehassısı	1	70
10	Makina mütehassısı muavini	1	35
11	Tetkik memuru (birinci sınıf)	1	30
12	Memur	1	25
14	»	3	20
15	»	5	17,5
17	»	3	14
		15	
<i>(4) Nüfus istatistikleri şubesi</i>			
(İkinci sınıf müdürlük)			
7	Müdür	1	55
10	Mümeyyiz (birinci sınıf)	1	35
12	Memur	1	25
14	»	1	20
		4	
<i>(5) Maarif istatistikleri şubesi</i>			
(İkinci sınıf müdürlük)			
7	Müdür	1	55
11	Mümeyyiz	1	30
12	Memur	1	25
14	»	1	20
		4	
<i>(6) Adliye istatistikleri şubesi</i>			
(İkinci sınıf müdürlük)			
7	Müdür	1	55
10	Mümeyyiz (birinci sınıf)	1	35
12	Memur	1	25
14	»	2	20
		5	

Derece	Memuriyetin nevi	Adet	Maaş Lira
<i>(7) Sanayi ve ticaret istatistikleri şubesi</i> (Üçüncü sınıf müdürlük)			
8	Müdür	1	45
11	Mümeyyiz	1	30
14	Memur	1	20
15	»	1	17,5
		4	
<i>(8) Ziraat istatistikleri şubesi</i> (Üçüncü sınıf müdürlük)			
8	Müdür	1	45
11	Mümeyyiz	1	30
14	Memur	1	20
15	»	2	17,5
		5	
<i>(9) Neşriyat ve istihbarat şubesi</i> (Üçüncü sınıf müdürlük)			
8	Müdür	1	45
8	Grafik mütehasısı	1	55
10	Mümeyyiz ve kütüphane memuru	1	35
14	Memur	1	20
15	»	2	17,5
		6	
<i>(10) Muamelât şubesi</i> (Üçüncü sınıf müdürlük)			
8	Müdür	1	45
11	Ayniyat ve levazım memuru	1	30
12	Sicil ve dosya memuru	1	25
12	Evrak memuru	1	25
14	Daktilo	1	20
15	Kâtip	1	17,5
		6	

C - CETVELİ

Umumî müdür

Müşavir

Muavin

Makina mütehasısı

Grafik mütehasısı

[Bütçe encümeninin tadiline merbut cetveller]

A - CETVELİ

Derece	Memuriyetin nevi	Maaş	
		Adet	Lira
<i>Adliye vekâleti</i>			
14	İstatistik ve meşriyat müdürlüğü tetkik memuru	2	20
17	» » » kâtibi	1	14
<i>Maliye vekâleti</i>			
7	İstatistik müdürü	1	55
10	» birinci mümeyyizi	1	35
12	» tetkik memuru	1	25
<i>Maarif vekâleti</i>			
İstatistik dairesi			
7	Müdür	1	55
11	Mümeyyiz	1	30
14	Tetkik memuru	1	20
14	Dosya memuru	1	20
14	Harita ve grafik memuru	1	20
17	Kâtip	2	14
<i>İktisat vekâleti</i>			
15	Neşriyat ve istatistik müdürlüğü kâtibi	1	17,5
<i>Gümrük ve inhisarlar vekâleti</i>			
İstatistik kalemi			
10	Birinci sınıf mümeyyiz	1	35
11	İkinci » »	1	30
12	Birinci sınıf istatistik memuru	3	25
14	İkinci » » »	6	20
15	İkinci » kâtip	9	17,5
<i>Ziraat vekâleti</i>			
12	İstatistik ve neşriyat müdürlüğü tetkik memuru	1	25
<i>Tapu ve kadastro umum müdürlüğü</i>			
10	İstatistik kalemi memuru	1	35
15	» » kâtibi	1	17,5

B - CETVELİ

Hükümetin teklifi aynen

C - CETVELİ

	Adet	Ücret
Makine mütehassısı	1	200
Grafik »	1	125
Makine mütehassısı muavini	1	100
Memur	1	60
	4	

